

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 57031/12

Suna DENİZCİ / TÜRKİYE

Başkan

Egidijus Kūris,

Hâkimler

Pauliine Koskelo,

Gilberto Felici

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 22 Şubat 2022 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi,

1932 doğumlu bir Türk vatandaşı olan, İstanbul'da ikamet eden ve İstanbul Barosuna bağlı Avukat H. G. Sarı tarafından temsil edilen Suna Denizci tarafından ("başvuran"), 20 Temmuz 2012 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Mahkemeye yapılan olduğu 57031/12 no.lu başvuruyu,

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2022. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Başvurunun, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilen Türk Hükümetine (“Hükümet”) bildirilmesine ilişkin kararı,

Tarafların görüşlerini, göz önünde bulundurarak gerçekleştirdiği müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir:

DAVANIN KONUSU

1. Başvuru, adli bir yargılama sonucunda başvurana verilen tazminatın yüksek maddi değer kaybına uğraması ve yargılamanın uzunluğuna ve ilgili dönemdeki yüksek enflasyona rağmen meblağın güncellenmemesi ile ilgilidir.

2. 1987 yılında, babasının mirasının açılmasının ardından başvuran, *murisin (de cujus)* ikinci eşine karşı tenkis davası açmıştır. Bu dava, saklı pay sahibi tüm mirasçıların, *muris (de cujus)* tarafından tasarruf nisabı ötesinde yapılan teberruların tenkisini lehtarlardan elde ederek, saklı paylarını (mahfuz hisse) almalarına imkân sağlar.

3. 2010 yılında Bakırköy Asliye Hukuk Mahkemesi (“Asliye Hukuk Mahkemesi”), tenkisin 7 Mayıs 1995 tarihinde güncellenmiş değerine denk bir meblağ ödenmesine ve söz konusu tarihten itibaren bu meblağa yasal faiz işlemesine karar vererek davayı haklı bulmuştur.

4. Bu karar, tenkis miktarının güncellemeye konu olamayacağı gerekçesiyle Yargıtay tarafından iptal edilmiştir.

5. Sonuç olarak Asliye Hukuk Mahkemesi, mirasın açılması tarihindeki tenkis değerini hesaplamış ve başvurana bu meblağın faizi ile birlikte verilmesine karar vermiştir.

6. Davalı, karar kesinleşmeden bu meblağı ödemiştir.

7. Başvuranın aldığı tazminatın yüksek değer kaybına (%90’dan fazla) uğramasından şikâyetçi olduğu bireysel başvurusu, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddedilmiştir. Anayasa Mahkemesi, Türk Borçlar

Kanunu'nun 122. maddesine dayanan bir munzam zarar davasının, başvuranın şikâyetini telafi edebileceği kanaatine varmıştır.

8. Başvuranın munzam zarar talep etme davası Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi, borçlunun temerrüdü nedeniyle alacaklının uğradığı zarar gecikme faizinden fazla olduğunda, borçlunun bu zararı da tazmin etmekle yükümlü olduğunu hatırlatmasının ardından, Asliye Hukuk Mahkemesinin 2010 tarihli kararı uyarınca karşı tarafın, borçlu olduğu tüm meblağları henüz karar kesinleşmeden önce ödediğini tespit etmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi, her hâlükârda, başvuranın tenkis değerinin enflasyonun etkilerini ortadan kaldırmak için güncellenmesi gerektiğine yönelik iddiasının hâlihazırda incelendiğini ve bu iddianın kesinleşen mahkeme kararları ile reddedildiğini kaydetmiştir.

9. Başvuran, aldığı tazminatın uğradığı değer kaybından şikâyet etmekte ve Borçlar Kanunu'nun 122. maddesi uyarınca sunulan hukuk yolunun başarısızlığa mahkûm olduğunu iddia etmektedir. Nitekim davalı taraf, kararın hemen ardından icrasını yaptığı için söz konusu hüküm anlamında temerrüde düşmeyecektir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

10. Mahkeme, başvuranın, tenkis davası sonucunda kendisine verilen tazminatın çok yüksek bir değer kaybına uğramasından şikâyet ettiğini gözlemlemektedir.

11. Hem Hükümet hem de Anayasa Mahkemesi, munzam zarar davasının söz konusu şikâyeti telafi edebileceği kanaatindedir.

12. Mahkeme, dosyadaki unsurlardan ve özellikle mahkeme kararlarından aşağıdakilerin anlaşıldığını tespit etmektedir:

- Yargıtay, Borçlar Kanunu'nun 122. maddesi uyarınca, borçlunun temerrüdü (ödemeyi yapmaması) nedeniyle alacaklının uğradığı zararın,

gecikme faizinin söz konusu zararı karşılamaya yetmemesi halinde tazmin edilmesi gerektiğini değerlendirmektedir.

- Yargıtay, munzam zararı, ödemenin gecikmesi nedeniyle alacaklının mal varlığının bulunduğu durum ile borçlu temerrüde düşmeden ödeme yapmış olsaydı bu mal varlığının bulunacağı durum arasındaki fark olarak tanımlamaktadır.

- Yargıtay hâlihazırda birçok dava ve özellikle bir ortağa temettülerin ödenmemesine ilişkin bir dava (13. Hukuk Dairesi, E. 2008/1318, K. 2008/8780, 24 Haziran 2008) çerçevesinde, borçlunun temerrüt tarihinin, mahkemenin talep hakkında karar verdiği tarih değil, alacaklı tarafından mahkemeye başvuru tarih olduğunu değerlendirmiştir.

13. Mahkeme, bu son konuyla ilgili olarak, başvuranın, tenkis davasının Yargıtay'ın farklı bir yaklaşımını haklı çıkaran özellikler veya bir nitelik sunacağını veya kendi durumunun başka herhangi bir nedenle farklı olması gerekeceğini öne süren herhangi bir iddia sunmadığını tespit etmektedir.

14. Dolayısıyla Mahkeme, dosyadaki unsurlar ışığında, Borçlar Kanunu'nun 122. maddesine dayanan hukuk yolunun makul başarı şansı sunduğu ve başvuran tarafından tüketilmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

15. Davanın ilk derece mahkemesi tarafından reddedilmiş olmasının, söz konusu karar kesin olmadığı ve yargılamanın nihai sonucuna ilişkin önceden hüküm vermediği için bu konuyla bir ilgisi olmayacaktır.

16. Yargıtay'ın tüm dairelerinin, munzam zararın kanıtlanması gerektiği koşullar konusunda aynı yaklaşımı benimsememesine (bk. *Ahmet Nihat Özsan Anonim Şirketi/Türkiye*, no. 62318/09, §§ 62-64, 9 Şubat 2021) ilişkin olarak Mahkeme, yalnızca iddianın kurgusal olduğu değil, aynı zamanda şikâyet edilen durumun kendi başına hukuk yolunu etkisiz kılmayacağı, zira bu durumun, munzam zarar tazminat ilkesini etkilemediği kanaatine varmaktadır.

17. Her hâlükârda Mahkeme, açıkça başarısızlığa mahkûm olmayan belirli bir hukuk yolunun başarısına ilişkin şüpheler beslenmesi hususunun,

DENİZCİ/TÜRKİYE KARARI

söz konusu hukuk yolunun kullanılmamasını haklı göstermek için uygun bir sebep teşkil etmediğini yinelemektedir (*Gherghina/Romanya* [BD] (k.k.), no. 42219/07, § 85, 9 Temmuz 2015).

18. Sonuç olarak başvuru, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup 17 Mart 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Egidijus Kūris
Başkan